Kampen om Bevøya ikke over

Av Edmund Schilvold

Publisert i Moss Dagblad

Til tross for at sentrale miljøvernmyndigheter regner skogen på Bevøya som verneverdig, har området siden i fjor sommer stått uten noen form for beskyttelse. Nå trues det uvanlig artsrike naturmiljøet av omfattende inngrep.

Ifølge Geir Hardeng ved Fylkesmannens miljøvernavdeling ønsker flere av grunneierne å forsyne hyttene på øya med strøm. Slik planene nå foreligger vil dette medføre etablering av en trafostasjon ved Bevøysundet, med kraftlinjer ut til de enkelte eiendommene. Forbindelsen til fastlandet vil skje via en sjøkabel fra et punkt sør for Tangen på Jeløy.

Billigste løsning

- Et slikt inngrep ville aldri blitt akseptert dersom området hadde blitt vernet, sier Hardeng. Han antyder at grunneierne har valgt den billigste løsningen, og at en neppe vil anstrenge seg særlig mye for å ta miljøhensyn. På grunn av topografien er ikke kabler i bakken et alternativ, men en mer omfattende bruk av sjøkabler ville berøre skogen i langt mindre grad.

Kom ikke med

Bevøya er et av fem områder i Østfold som Direktoratet for naturforvaltning foreslo vernet i 1999 i forbindelse med verneplanen for barskog. Men på grunn av de stramme rammene for samlet areal av vernet skog kom ikke området med.

Fram til i fjor gjaldt imidlertid meldeplikt for området ved planer om inngrep. Men denne ble opphevet i august, med den følge at skogen ikke har noen form for vern.

Da Fylkesmannen for en tid siden anbefalte Direktoratet for naturforvaltning å ta Bevøya ut av videre verneplaner, var begrunnelsen den stramme arealrammen, samt at den naturtypen Bevøya representerer har fått et visst vern gjennom opprettelsen av Rødsåsen naturreservat på Søndre Jeløy.

- Det var ikke noe primært ønske fra vår side at Bevøya skulle tas ut. Men faktum er at en ikke fikk tilstrekkelig store barskogskvoter å arbeide med, sier Hardeng.

Truet mangfold

Allerede i 1973 ble Nordre Jeløy, Bile og Bevøya foreslått vernet av Norges Naturvernforbund. Bevøya, beliggende like utenfor nordspissen av Jeløya, har samme spesielle geologi som Jeløy, og huser et stort biologisk mangfold. Bare i kategorien karplanter er det påvist mer enn 310 arter.

Skogen omfatter både granskog og edelløvskog, og mye av den kan klassifiseres som naturskog, lite berørt av menneskelig aktivitet, en sjeldenhet i dagens Østfold. Betydelige mengder stående og liggende død ved gir gode levekår for fugler som er avhengige av gammelskog. Her kan en for eksempel ennå se ”gjertrudsfuglen” og andre spettearter.
Mer enn skog

Havforsker Lars Føyn er blant dem som er klart imot hele strømprosjektet. Han eier ikke selv grunn på øya, men sier han har engasjert seg på vegne av sine barn, som også er imot prosjektet.

- Jeg mener på helt prinsipielt grunnlag at dette er unødvendig. Denne saken handler om mer enn skog. Det handler om å ta vare på noe av det som var i en verden som blir mer og mer urbanisert. Hittil har vi klart oss godt med solcellepaneler, gass og vann fra brønnene. Dette er egentlig en konflikt mellom de som mener det går an å leve litt enkelt når en er på ferie, og de som vil ha alt som hjemme i stua, sier han engasjert.

Flertall mot i sør

Føyn peker på at Bevøya er delt i to felleseier, et i sør og et i nord. I sør er et flertall av grunneierne imot planene, og det er nettopp på søndre del av øya at en vil føre strømmen over fra fastlandet. En skulle derfor tro at sameiet i sør ville kunne blokkere planene.

Ifølge Føyn er imidlertid kraftselskapet uvillig til å akseptere dette standpunktet, og Fortum har nå foreslått ekspropriasjon for å tvinge gjennom planene. Føyn mener det er kraftselskapet, mer enn grunneierne, som er pådrivere i saken.

- Det forundrer meg at Fortum kjører denne saken så hardt. En kan lure på hva det er som driver dem, sier han ergelig.

- Trafostasjonen ved sundet skal ikke synes, hevdes det. Men reglene krever at en setter opp plakater for å varsle båttrafikken om kabelen, sier Føyn, som peker på at dette ikke akkurat vil forskjønne det spesielle landskapet.

Føyn er som forsker godt kjent med verneproblematikk. Han mener det er liten tvil om at det å hogge ut kraftgater og sette opp ledninger vil få konsekvenser for både skog og fugleliv. Han spør hvorfor det ikke er vilje til å gjøre noen konsekvensutredning, til tross for at en gjentatte ganger har bedt om dette.

Tvinges til retten

Føyn og familien har nå engasjert advokat i et forsøk på å møte det han beskriver som et råkjør fra kraftselskapet sin side. Selv har han ikke noe ønske om rettssak, men påpeker at det er andre som driver saken dit.

- Vi må bare avvente. Fylket avgjør om det skal reises ekspropriasjonssak. I så fall går saken til rettsapparatet. En kan ikke bare ta seg til rette på andres grunn, sier han.

- Et engasjement fra lokale organisasjoner ville være kjærkomment, sier Føyn, som også oppfordrer miljøvernmyndighetene til å snu.

- Det finnes noen få områder hvor en ennå kan komme litt vekk fra den moderne verden, hvor en kan oppleve hvordan livet var før. Dette er noe vi må ta vare på for våre barn, sier han på telefon fra trikken i hovedstaden.

Kampen ikke over

Trude Myrvang i Oslo studentlag av Natur og Ungdom avviser at saken er over.

- Da meldeplikten opphørte i fjor, ga Børge Brende sitt ord på at han skulle sørge for at ingen av disse områdene skulle bli ødelagt, sier hun. Nå vil de be Børge Brende holde sitt løfte og gripe inn før det er for sent, slik han tidligere har gjort i andre saker.

Argumentet om at det allerede finnes et område med barskogsvern på Søndre Jeløy, har Myrvang lite sans for.

- Det er så få slike områder igjen at vi må ta vare på alle om vi skal ha noen mulighet til å sikre det biologiske mangfoldet. Bare én prosent av skogen i

landet er vernet, og utover det er bare 2,5 prosent kartlagt som intakt og verneverdig. Om en har to stavkirker i samme område, brenner en ikke ned den ene for det, sier hun kampvillig.

EDMUND SCHILVOLD
tekst og foto